

De tijd duurt één mens lang

Over de weg naar het zelf

DRIES VAN INGEN

ten have

TEN GELEIDE

‘In het uitdijende heelal is je bestaan een voortdurend toeval. Het begint met het kleine spoor van lichaam en bewustzijn waarop je tegen wil en dank wordt geplaatst aan het eind van een onoverzichtelijke ketting van voorzaten. Voortschrijdend op dit spoor, met horten en stoten ontwakend uit je onschuld en al gaande verstrikt in de verhalen en denkbeelden van je tijd, begin je door een groeiproces een eigen geul van leven en verworvenheden te snijden. Tot je op een dag, het grootste stuk van de reis al voltooid, terugkijkt op je eigen leven. Het duurt vijftig, zestig jaar voordat je de tekenen van je toevalligheid en onbenulligheid bij elkaar begint te lezen tot iets wat op een geheel lijkt, een geheel dat bovendien voortdurend in de contexten van de eigentijdse historiografie en wetenschap gerelativeerd kan worden.’

Uit het artikel ‘De komst van de waterwonderman’ van Marlene van Niekerk, *NRC Handelsblad*, 24 mei 2014

Bovenstaande tekst lag jaren op een hoek van mijn bureau: een fijnzinnige en treffende beschrijving van de tijd die een mens is gegeven. In de loop der jaren begon ik de diepgang van de tekst steeds beter te begrijpen. Het bestaan als toeval, het resultaat

van zelforganiserende organismen waarbinnen eindeloos energieke moleculen eindeloos samenkomen, al samenwerkend bouwen en na een bepaalde tijd weer uiteengaan. Van de illusie dat het leven zin heeft, verloor mij Spinoza, die God gelijkstelt aan de natuur, en het daarbinnen ontbreken van wat hij doelloorzaken noemt. De dingen gebeuren niet met als doel ons in leven te houden of te behagen; ze gebeuren, punt. 'Life is without meaning. You bring the meaning to it', een citaat van Joseph Campbell, werd voor mij een bevrijdende stelling. In deze toestand wordt een menskind op aarde gezet. Wat zal de betekenis die het aan het leven kan geven, dan wel zijn?

Ik werd in het midden van de twintigste eeuw geboren uit een rij van voorouders: vader zeeman en zoon van een dominee en boerendochter, moeder dochter van een timmerman en werkster, en verder terug aan vaderskant herenboeren, een arts, een adellijke overgrootmoeder. Ik werd in onschuld geboren maar voorzien van de genen van deze 'voorzaten'. Een magisch levend wezentje, samenvallend met alles om hem heen, zijn ogen wijdopen, onbewust. Totdat hij op zijn vijfde uit dit paradijs werd geslagen en hij moest gaan ervaren dat hij verstrikt raakte in een chaos vol bruutheid en tegenstrijdigheden. Hij begreep er helemaal niets van, maar ontwikkelde noodgedwongen een manier van leven gericht op overleven. Daarbij ging veel verloren, weet ik nu. De anarchie en energie van de jaren zestig boden een totaal nieuwe context waar weinig grenzen aan mij werden gesteld. Ik wentelde me in een subcultuur, die ik aangreep om stuurloos langzaam naar de bodem af te zakken. Daar wachtte een mogelijke dood. Ik overleefde een cocktail van uppers en downers. En redders schoten me te hulp. Ze brachten me in contact met een wijze man die bereid bleek mij door dik en dun bij te staan in mijn reis door en uiteindelijk uit mijn hel. Hij gaf richting aan mijn energie en

nieuwsgierigheid, en bleek een solide gids op mijn letterlijke en figuurlijke reizen naar onbekend gebied, het gebied waar ik me kan uitleven op een manier die bij mijn zelf past. Het zelf, het Zelf bleek een sleutelbegrip voor mijn stukje bij beetje op te bouwen leefstrategie. Stap voor stap werd het contact met deze enorme innerlijke kracht gelegd. Een risicovolle reis als onderzoeksjournalist door West-Afrika bracht herstel van contact met mijn moed en beslistheid. Steun van goede personen in mijn werk als uitgever herstelden het vertrouwen in mensen. Strijd met onverwachte vijanden leerde me te vechten zonder fysiek geweld, maar met vastberadenheid. De grootste beproeving was het onder ogen komen van de herkomst van mijn demonen, angsten en onzekerheden. Deze beproeving heb ik doorstaan, en het vergrootte mijn zelfkennis en vertrouwen op mijzelf. Dit mondde uiteindelijk uit in een directe ervaring van het Zelf, door er enige tijd mee samen te vallen. Hierdoor er voer ik de staat waarin een kind in zijn magische fase verkeert. Mijn zoektocht eindigde met het begin: 'In my beginning is my end', dichtte T.S. Eliot.

Dit boek wil het voorgaande toelichten aan de hand van mijn leven: het geweld, de sleutelmomenten, de ontdekkingen, de reizen, de bondgenoten en vijanden, de overwinningen en nederlagen, de verworven inzichten en achtergelaten waandenkbeelden. Het heeft inderdaad minstens vijftig jaar geduurd voordat ik er een geheel in kon zien, met daarbinnen rode draden. En voordat ik kon zien hoe dit leven mede zijn vorm kreeg door de economische, culturele, historische en wijsgerige context van mijn tijd, dat wil zeggen de tweede helft van de twintigste eeuw. In deze context vormden filosofen, schrijvers, regisseurs, kunstenaars en dichters mijn lichtende bakens. En toen bleek dat het vorm krijgen van mijn leven een patroon volgde dat in bepaalde opzichten lijkt op de reis van de

spreekwoordelijke held, zoals verwoord door Campbell in *The Hero with a Thousand Faces*, dat precies halverwege de twintigste eeuw verscheen.

U, lezer, nodig ik uit mijn rode draden te volgen en te ervaren waar raakvlakken zijn met uw zoektocht, om zo zicht te krijgen op uw innerlijke krachten en te ervaren hoe u het contact ermee kunt vergroten. Om te ervaren dat juist wanneer het leven het moeilijkst is, de kansen om krachten in onszelf te vinden zich zullen aandienen. En om te ontdekken hoe u uw levenslust in de praktijk kunt brengen en er te allen tijde op kunt vertrouwen.

DEEL 1

NEERGANG

DE STRAAT (1952-1957)

De tuinen

De zon verwarmt me. Ga maar in de tuin de rode vruchtjes plukken, zegt mama. Ik loop met een bakje naar de heg, tussen planten en rechtopstaande stokken. Daar hangen de rode vruchtjes. Ik trek er een los, er gaat rood sap over mijn vinger. Als het bakje vol is, loop ik naar de keuken. Mama legt de vruchtjes op de yoghurt in de borden, voor papa, mijn grote broer en mama en voor mij. Het is lekker.

De tuin ligt achter het huis. Alle huizen in de rij hebben zo'n grote tuin. We halen eten uit de tuin: sla, boontjes, aardappelen, rode vruchtjes. In de oorlog hadden mensen weinig eten. Wij hebben wel eten.

Achter onze rij huizen is ook een rij, net zo lang. Die huizen hebben ook een grote tuin. Ertussen loopt een paadje, dat heet 'de achterom'. Ik loop over dat paadje. Er staat buiten een jongetje in een vies hemdje te plassen. Hij plast door de tuindeur naar binnen. Als ik in ons huis ben, vertelt mama dat in dat huis heel arme mensen wonen. In de tuindeur zit geen glas. In

het voorjaar heeft de papa van dat jongetje alle ruiten aan de achterkant van het huis eruit gehaald en verkocht. En als het weer koud wordt, gaat hij de huisbaas vragen om nieuw glas in de ramen te zetten.

Als ik achterom naar ons huis loop, kom ik langs de tuin vol grote gaten. Mensen komen daar met een kruiwagen, en doen daar grind in, dat uit de diepe kuilen wordt geschept. Ze betalen de mensen van die tuin daarvoor geld. Ik begin altijd te rennen als ik erlangs kom, want de kinderen die daar wonen, gooien altijd stenen naar mij. Ik kan goed hollen, ze raken me niet.

In een andere tuin heeft een meneer een hoog hok met gaas. Daarin zitten gekleurde vogeltjes, ze zingen mooi. Hij staat voor dit hok en kijkt blij. Op een dag loop ik weer langs het hok en de meneer staat ervoor te huilen. Het hok is leeg, alle vogeltjes zijn weg. Mama zegt dat de vogeltjes zijn gestolen, die worden door de dief verkocht. En dat is zielig voor die meneer. Zijn kind ligt altijd in bed, niemand mag erbij komen. Hij heeft een ziekte, kinkhoest, en gaat gauw dood, zegt de dokter.

Boven in het huis staat mijn bed. Ik hang uit het raam. Papa is met buurmannen aan het graven. Ze worden steeds vuiler. Ze maken een grote kuil en daar ligt een buis. Ze maken die open en halen er vieze lappen uit. Ze lachen en roepen naar elkaar: 'We hebben de verstopping gevonden' en doen de lappen in een emmer om ze schoon te maken. Het zijn grote onderbroeken. Later vertelt papa dat de mannen langs de huizen zijn gegaan en hebben aangebeld: 'Zijn deze broeken van u?' vroegen ze aan de moeders. Een moeder kreeg een rood hoofd, en de mannen hadden gezegd: 'Niet meer in de kakdoos gooien.'

Op de tegels bij de keukendeur staat een grote teil op een ijzeren rek, dat brandt met gas. Het is de teil waarin mijn broer en ik worden gewassen. Nu zit er water in en witte doeken, en het water borrelt. Het is heet, pas maar op, zegt mama. Ze ligt op een lange stoel. ‘Je bent er een keer in gevallen, toen je net kon lopen. Toen je terugkwam uit het ziekenhuis, na een heel lange tijd, noemde je me “zusser” als ik je uit bed haalde. Dat vond ik erg.’

De straat

In de straat staat één auto. Hij is groen. Een man heeft de klep aan de voorkant van de auto opengedaan. Zijn hoofd zit onder de klep. Zijn handen zijn zwart. Ik sta met andere kinderen om de auto. Het is een mooie, grote auto. De voorkant glimt. Aan de zijkanten zitten bruine plekken. De man doet de klep dicht met een harde klap. Hij vraagt ons de auto te duwen. De auto beweegt langzaam en stopt dan ineens. De man is kwaad. We rennen hard weg.

Zaterdagmiddag hangen we in de heg vlak voor het huis naast ons. Die heg is net een stoel. We kijken naar binnen. De buurman is thuisgekomen en de buurvrouw schreeuwt tegen hem. Hij wordt kwaad en pakt een mes en rent achter de buurvrouw aan. Ze lopen rond de grote tafel. Hij schreeuwt hard. Zij schreeuwt ook. Hij kan niet goed hardlopen. Hij valt tegen de tafel. Er komt bloed uit zijn hoofd. Hij staat weer op en pakt het mes van de grond. En rent en valt weer. We lachen om hem. We kijken achter ons, er is een blauwe auto gestopt, de boevenwagen. Twee agenten lopen het huis in en pakken de man beet. Hij hangt tussen ze in en ze tillen hem naar buiten. Ze openen

de deur aan de achterkant van de auto en duwen hem naar binnen. Hij valt op de vloer en beweegt niet meer.

Zondagmiddag komt de boevenwagen weer aanrijden. Uit de achterkant stapt de buurman. Hij loopt tussen agenten naar de voordeur. De buurvrouw doet open, de man buigt zijn hoofd. Hij zegt niets en loopt langzaam naar binnen. De buurvrouw doet de deur dicht.

In een huis hebben de mensen een televisie gekocht. Niemand heeft een televisie, papa en mama ook niet. Elke woensdagmiddag gaan mijn broer en ik kijken. We mogen alleen naar binnen als we aan de mensen van dat huis een stuiver geven. We kijken met veel andere kinderen naar Tante Hannie, ze heeft krullen en zwaait naar ons. Wij zwaaien terug. Zij lacht naar ons.

De zon schijnt. Mijn huid wordt warm en ruikt naar de zon. Ik kijk omhoog en tussen de blaadjes van de bomen is de zon. Dat is mooi, ik kijk steeds naar boven. In de straat spelen kindertjes. Op de rand van de stoep tegenover het huis van papa en mama zit een meisje. Ze heeft een jurkje aan, geel met witte bloemetjes. Ze heeft witte sokjes en zwarte schoenen. Haar haar heeft allemaal krulletjes en is lichtgeel. Ze is van de zon. Ze kijkt om haar heen en zit stil. Ze zegt niets. Ze moet huilen. De spelende kindertjes kijken niet naar haar, ze komen niet dicht bij haar. Mama vertelt dat het meisje heel ziek is, ze kan bijna niet lopen, en wil graag in de zon zitten. De zon schijnt en daar zit ze. En de volgende dag weer.

Ik ga de straat op en kijk naar de stoep.

Ze zit er niet.

Ze is weg.

Dries van Ingen neemt je mee op zijn levensreis: van een turbulente jeugd, de roes van de jaren zestig en zeventig – met muziek, drugs, en het afbreken van oude zekerheden – en de afdaling naar een dieptepunt, naar herwonnen zelfvertrouwen en levenslust.

Met rauwe eerlijkheid, literaire gevoeligheid en filosofische diepgang schreef Van Ingen met *De tijd duurt één mens lang* een inspirerend verhaal over veerkracht, het ontwikkelen van innerlijke kracht en de noodzaak van persoonlijke reflectie. Over hoe een mens uiteindelijk kan samenvallen met zichzelf.

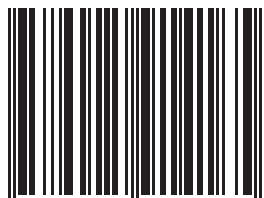
th ten have

Dries van Ingen is voormalig algemeen directeur van Boom Uitgevers Amsterdam. Sinds 2000 heeft hij als executive coach een praktijk, met nadruk op persoonlijke groei. Eerder verscheen zijn boek *Kernkracht*.

‘De tijd duurt één mens lang bevat een verzameling getuigenissen van een gevaarlijk leven en toont inspirerende durf om na het vallen krachtig op te staan. Hulde voor deze imposante jeugdherinneringen.’

– Adriaan van Dis

www.uitgeverijtenhave.nl

9 789025 914165 >